

Aj nás sa to týka

Príručka pre zakladateľov
žiackych školských rád

Obsah

<i>Ako z amerického filmu</i>	3
<i>Škola demokracie alebo demokratická škola</i>	3
<i>Čo je žiacka školská rada?</i>	3
<i>Legislatíva o žiackej rade</i>	3
<i>Prečo ju máme?</i>	3
<i>Čo robí žiacka rada?</i>	4
<i>Niekoľko názorov z prieskumu</i>	4
<i>Ako ju založiť?</i>	4
<i>Základné dokumenty</i>	5
<i>Tipy a triky na zlepšenie činnosti žiackej rady</i>	5
<i>Prvý krok je najťažší</i>	6
<i>Slovo na záver</i>	7
<i>Príloha</i>	8

Ako z amerického filmu

Určite každý z nás niekedy v živote videl scénu ako americkí tínedžeri predstupujú pred svojich spolužiakov a predstavujú svoje „volebné“ programy. Tí dobrí sa vždy nakoniec stali prezidentmi školy a zastupovali ostatných pri rokovaniach s vedením školy. Zdá sa, že na niečo podobné nastal čas aj na našom malom Slovensku.

Škola demokracie alebo demokratická škola

Nie je to žiaden div. Dnes každý volá po demokracii. Občania, politici, médiá. Ani škola nie je výnimkou. Stále sa stretávame s názormi, že už v škole sa mladí ľudia majú učiť demokracii a to nie iba teoreticky na hodinách náuky o spoločnosti. Malou školou demokracie môže byť aj žiacka školská rada. Navyše sa aj naše školy môžu stať viac demokratickejšími. Že to ale nebude jednoduchý proces – nikto nepochybuje.

Čo je žiacka školská rada?

Je zvolený „orgán“ – respektíve skupina žiakov školy, ktorí reprezentujú názory/zájmy svojich spolužiakov a presadzujú ich na rokovaniach s vedením školy. Táto skupina presadzuje možnosť žiakov demokraticky ovplyvňovať dianie v škole a podieľať sa na ňom.

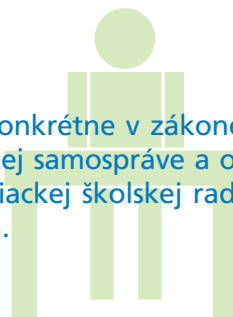
Legislatíva o žiackej rade

A všetko je podchytené v slovenských zákonoch. Konkrétne v zákone NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vznik a poslanie žiackej školskej rady (ďalej len „žiacka rada“) upravuje § 26 uvedeného zákona.

Prečo ju máme?

Mladí ľudia, žiaci i študenti, primerane svojmu veku majú prispievať k riešeniu problémov vo svojom najbližšom okolí. A musíme si uvedomiť, že v škole trávi mladý človek podstatnú časť svojho života. Škola je teda nielen sprostredkovateľom vedomostí, ale má naučiť žiakov aj komunikovať s okolím. A v tom môže žiacka školská rada (ďalej len žiacka rada) výrazne pomôcť.

Navyše, členovia žiackej rady môžu zastupovať žiakov školy aj mimo školu, napr. môžu reprezentovať školu vo svojej obci alebo meste, v príslušnom regióne a spolupracovať s inými školami, či občianskymi združeniami detí a mládeže. Členovia žiackej rady môžu zastupovať školu v mestskej rade mládeže alebo v mestskom detskom a mládežníckom parlamente, aby tu prezentovali svoje záujmy a potreby a zúčastňovali sa rozhodovania ale taktiež preberali spoluzodpovednosť za tie otázky, ktoré sa dotýkajú všetkých mladých ľudí v ich obci či meste.

Čo robí žiacka rada?

Podľa zákona sa žiaci prostredníctvom žiackej rady:

- vyjadrujú k podstatným otázkam, návrhom a opatreniam školy v oblasti výchovy a vzdelávania,
- podieľajú sa na tvorbe a dodržiavaní školského poriadku,
- predkladajú riaditeľovi a vedeniu školy návrhy a stanoviská, na ktorých sa dohodli ...

ALE

...prax hovorí, že žiacka rada môže robiť (a v mnohých školách aj robí) oveľa viac!

- organizujú tradičné podujatia školy (imatrikulácia, ples...),
- podieľajú sa na vzniku alebo organizácii mimovyučovacích záujmových aktivít,
- spolupracujú pri vypracúvaní vnútorného poriadku školy,
- spolupracujú pri organizovaní študentských športových súťaží,
- zlepšujú komunikáciu a informovanosť medzi žiakmi, učiteľmi a vedením,
- riešia problémy žiakov v škole,
- predkladajú návrhy do plánu práce školy.

Niekoľko názorov z prieskumu

Podľa prieskumov z roku 2004 – 2005, ktorý sa konal na vybraných školách si žiaci myslia, že žiacke rady by mali:

- riešiť sťažnosti žiakov,
- podporovať komunikáciu a spoluprácu žiakov a vedenia školy,
- rozvíjať u žiakov organizačné schopnosti a organizovať mimoškolské aktivity,
- komunikovať so školskou radou a pomáhať žiakom rozvíjať komunikačné schopnosti,
- zabezpečiť špeciálne služby pre žiakov,
- umožniť, aby žiaci predkladali svoje návrhy na zmeny vo vyučovacom procese a v rozvrhu hodín,
- zlepšovať disciplínu v škole,
- organizovať brigády.

Menej očakávajú, že žiacke rady budú organizovať finančné zbierky pre školu, zastupovať žiakov školy v obecnej samospráve, riešiť sociálne problémy žiakov, pomáhať s prevádzkou školy, zbierať peniaze na charitatívne účely a realizovať verejnoprospešné projekty.

Ako ju založiť?

Podnet na založenie žiackej rady môže dať vedenie školy alebo môže vzniknúť z iniciatívy žiakov. Každý rok na začiatku školského roka si žiaci v rámci

tried navrhujú svojich zástupcov do žiackej samosprávy. Ak sa rozhodnú žiacku radu založiť žiaci, musí ich byť minimálne 5 – 11 a musia byť zvolení v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou všetkých žiakov školy. Členom rady majú byť takí žiaci a študenti, ktorí sú ochotní komunikovať so svojimi spolužiakmi a zároveň s vedením školy a tiež sú motivovaní niečo zmeniť v tom, ako to na škole resp. po škole beží. Nemusia to byť nevyhnutne najlepší žiaci školy.

Žiaci, ktorí boli navrhnutí a súhlasia so svojou kandidatúrou, sa stávajú kandidátmi na členov žiackej rady. Každý žiak školy má právo zúčastniť sa volieb členov žiackej rady. Formu volieb si stanovujú žiaci po vzájomnej dohode. Za celý priebeh volieb preberá zodpovednosť určená volebná komisia, ktorá môže byť zostavená z radov žiakov ale aj zástupcov vedenia školy.

Základné dokumenty

Pri ustanovení žiackeho samosprávneho orgánu sa jeho vznik zadokumentuje osobitnou listinou. Môže mať formu stanov, zakladacej listiny, štatútu, listiny pravidiel alebo dokumentu s nadpisom „postavenie a povinnosti“. Úlohou zakladajúceho dokumentu je jasne stanoviť postavenie a povinnosti žiackej rady – teda samosprávy.

Dokument by mal obsahovať:

- **zoznam hlavných cieľov a úloh žiackej rady,**
- **pravidlá a postupy jej fungovania, napr. zvolávanie a priebeh stretnutí,**
- **zoznam zástupcov žiackej rady a ich pozície,**
- **povinnosti (úlohy) členov žiackej rady pri vykonávaní práce,**
- **postup a pravidlá pri voľbách.**

Štatút alebo stanovy sa stávajú dôležitým dokumentom, s ktorým by sa mali oboznámiť všetci žiaci. Ale aj vedenie školy. Príklad, ako má takýto dokument vyzeráť, nájdete v závere tejto brožúrky.

Tipy a triky na zlepšenie činnosti žiackej rady

Koordinátor

Aj keď žiacke rady sú o tom, že samotní mladí ľudia si riešia svoje problémy – je dobre mať za sebou niekoho, kto komunikáciu s vedením školy uľahčí. Určite nájdete v rade učiteľov OSOBU, ktorej dôverujete a od ktorej prijmete aj kritiku. Lebo aj o to tu ide – aby sme sa naučili vystupovať, argumentovať, počúvať a prijímať kompromisy. A pohľad z vonku – mimo ostatných študentov – nám môže ukázať, či to robíme dobre a kde máme rezervy.

Plán práce

Okrem zakladajúcich dokumentov, môže mať žiacka rada aj samostatný organizačný poriadok alebo časový plán práce. Jeho tvorba na začiatku pôsobenia

rady by sa nemala unáhliť. Doprajme si dostatok času na rozhovory s ostatnými študentmi a žiakmi, aby sme presne vedeli, čo sa ostatným nepáči alebo čo by chceli zmeniť. Tiež je dôležité si naplánovať stretnutia a aktivity tak, aby sa nekryli s najťažšími obdobiami školského vyučovania ako je záver roka alebo polrok.

Každému to čo ho baví

Žiacke rady si môžu vytvoriť aj samostatné oddelenia a fungovať samostatne, napr. oddelenie kultúrnej, športovej činnosti, oddelenie pre kontakt s vedením školy a pod. Za ich činnosti sú zodpovední konkrétni členovia žiackej rady. Ved' nie každý je „doma“ vo všetkom. Sú medzi nami takí, čo budú perfektní pri organizácii športových turnajov a iní zase budú vedieť presadiť zmeny v školskom poriadku!

Prvý krok je najťažší

Na Slovensku je zakladanie a fungovanie žiackych rád iba v začiatkoch. Veľa z nich funguje len formálne, lebo mladí ľudia nie sú zvyknutí na to, že môžu naozaj o niečom rozhodnúť. Mnohí čakajú, že niekto príde a povie im, čo presne a ako majú urobiť. Ale TAKTO to predsa nemôže fungovať!!! Iste, nikto učený z neba nespadol a žiacka rada je o vyskúšaní si správania sa ako dospelých, bez ich sebavedomia a skúseností. Ale ak chceme veci zmeniť, stojí to za pokus.

Možno nie sme spokojní s využívaním priestorov školy po vyučovaní. Možno sa nám nepáči, že je na škole veľa agresivity a šikanovania. Možno by sme cez prestávky chceli robiť niečo zaujímavé. Možno nám chýba časopis alebo rozhlasové vysielanie. Je veľa toho, čo môžu ovplyvniť samotní žiaci, či študenti. A je to zaujímavá výzva skúsiť niečo zmeniť alebo aspoň ovplyvniť.

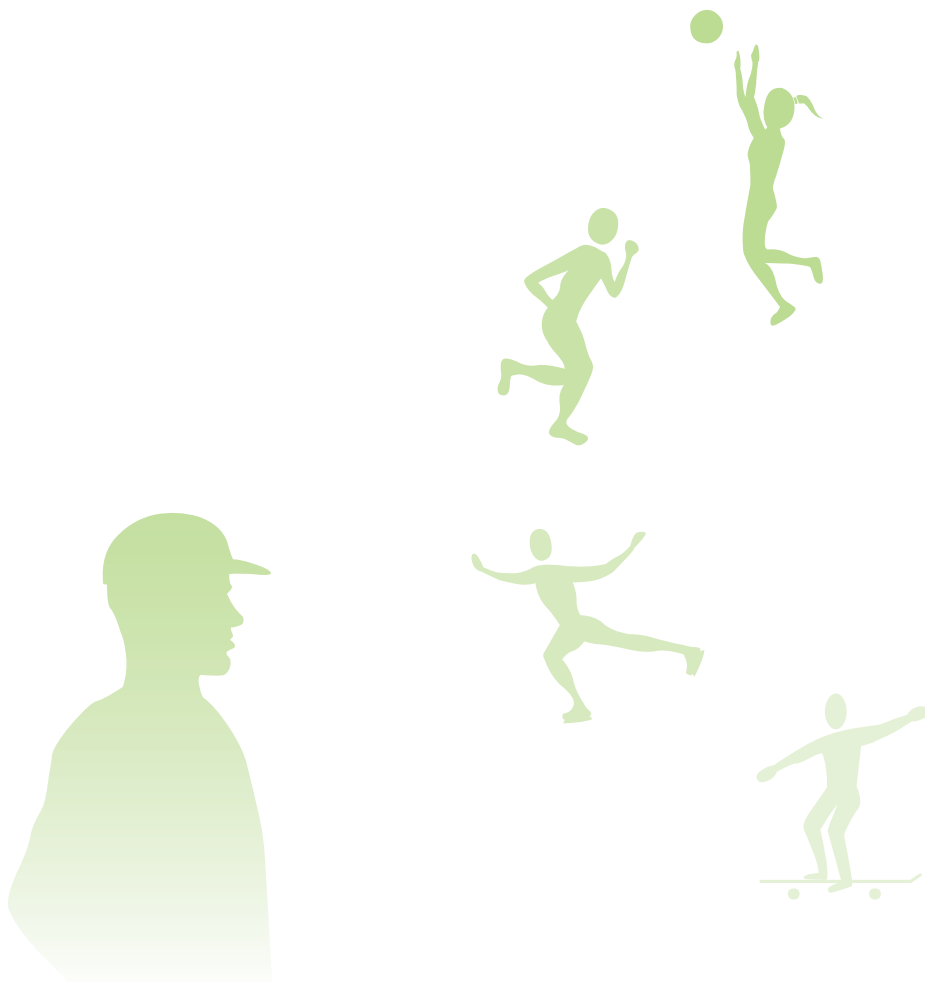

Slovo na záver

Potreba mladých ľudí prejaviť sa ako občian, usilovať sa o naplnenie svojich občianskych práv je často spájaná s rebéliou a rôznymi formami protestu. Je snahou generácie, ktorá má vplyv na formovanie mladých ľudí rozvíjať ich potenciál a viesť ich ku tomu, aby bol správne využitý.

Táto brožúra je malým návodom na to, ako je možné začať, napríklad aj formou založenia žiackej rady. Nech vás preto neodradí ani všetko to, čo je potrebné k založeniu a fungovaniu žiackej rady. Želáme vám, aby ste pri zakladaní žiackej rady našli predovšetkým pochopenie vedenia školy, svojich učiteľov a pomocnú ruku, ktorá vás správne usmerní.

autori

Vzorový štatút žiackej školskej rady

Preambula

V zmysle ustanovenia § 26 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa vydáva tento štatút žiackej školskej rady.

Článok I.

Základné ustanovenie

1. Názov
2. Adresa sídla

Článok II.

Pôsobnosť a poslanie žiackej školskej rady

1. Žiacka školská rada je ustanovená podľa § 26 zákona NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
2. Žiacka školská rada je iniciatívnym a poradným samosprávnym orgánom, ktorý sa vyjadruje k otázkam výchovy a vzdelávania.

Článok III.

Činnosť žiackej školskej rady

1. Žiacka školská rada sa vyjadruje ku všetkým závažným skutočnostiam, ktoré sa vzťahujú k práci školy, vyjadruje sa k návrhom a opatreniam školy v oblasti výchovy a vzdelávania a podáva návrhy na mimoškolské činnosti a podujatia, ktoré zároveň organizuje.
2. Žiacka školská rada rieši problémy a sťažnosti žiakov s vedením školy. Zastupuje žiakov vo vzťahu k riaditeľovi a k vedeniu školy, predkladá im svoje stanoviská a návrhy, zastupuje žiakov aj navonok.
3. Žiacka školská rada prijíma, konzultuje a iniciuje návrhy na zveľadenie priestorov školy.
4. Iniciuje školskú záujmovú činnosť.
5. Žiacka školská rada sa podieľa na tvorbe a dodržiavaní školského poriadku.
6. Žiacka školská rada volí a odvoláva zástupcov žiakov do rady školy.
7. Žiacka školská rada je schopná uznášať sa, ak je na jej zasadnutí prítomná nadpolovičná väčšina všetkých členov. Na jej platné uznesenie je potrebný

súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov žiackej rady. Na platné uznesenie žiackej rady vo veci voľby a odvolania zástupcu žiakov do rady školy je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov žiackej rady.

Článok IV.

Zloženie žiackej školskej rady a spôsob voľby jej členov

1. Žiacka školská rada má ... členov
2. Členmi žiackej školskej rady sú zastupovaní všetci žiaci školy.
3. V každej triede sa zvolí jeden zástupca tajným hlasovaním.
4. Zo zástupcov tried sa v celoškolských voľbách tajným hlasovaním zvolí určený počet členov žiackej školskej rady.
5. Členovia žiackej školskej rady si spomedzi seba zvolia predsedu a podpredsedu tajným hlasovaním.
6. Z každej voľby sa robí zápisnica.
7. Predsedom žiackej školskej rady sa stáva žiak, ktorý v tajnom hlasovaní získa najväčší počet hlasov a zároveň sa stáva členom rady školy.
8. Ak zanikne členstvo v žiackej školskej rade napríklad ukončením štúdia alebo odvolaním, členmi žiackej rady sa stanú žiaci, podľa počtu získaných hlasov vo voľbách do žiackej školskej rady.

Článok V.

Práva a povinnosti člena žiackej školskej rady

1. Člen má právo:
  - a) voliť a byť volený
  - b) navrhovať kandidátov na funkciu predsedu žiackej školskej rady
  - c) byť informovaný o všetkých skutočnostiach, ktoré sú predmetom rokovania žiackej školskej rady a slobodne sa k nim vyjadrovať
  - d) hlasovať ku všetkým uzneseniam žiackej školskej rady
  - e) predkladať na rokovanie žiackej školskej rady vlastné námety, prípadne materiály
2. Člen žiackej školskej rady je povinný sa zúčastňovať na jej zasadnutí. Neospravedlnená účasť na troch po sebe nasledujúcich zasadnutiach sa hodnotí ako nezáujem o výkon funkcie a neplnenie povinností člena žiackej školskej rady podľa tohto štatútu.
3. Člen žiackej školskej rady je povinný zabezpečiť ochranu osobných údajov chránených všeobecne záväznými právnymi predpismi.
4. Z každého zasadnutia žiackej rady sa vyhotoví zápisnica a priloží sa k nej prezenčná listina účastníkov zasadnutia.

Článok VI.

Povinnosti predsedu žiackej školskej rady

1. Predseda žiackej školskej rady je štatutárnym orgánom, ktorý riadi činnosť žiackej školskej rady a koná v jej mene.
2. Predseda žiackej školskej rady zvoláva, pripravuje a riadi zasadnutia žiackej školskej rady.

Článok VII.

Hospodárenie žiackej školskej rady

1. Žiacka školská rada zabezpečuje svoju činnosť z prostriedkov rozpočtu školy na tento účel určenými v súlade s osobitnými predpismi.
2. Žiacka školská rada nemá vlastný majetok
3. Žiacka školská rada hospodári podľa schváleného rozpočtu na príslušný kalendárny rok.
4. Návrh rozpočtu predkladá na schválenie rade školy jej predseda najneskôr jeden mesiac pred začiatkom kalendárneho roka, na ktorý sa rozpočet zostavuje.

Článok VIII.

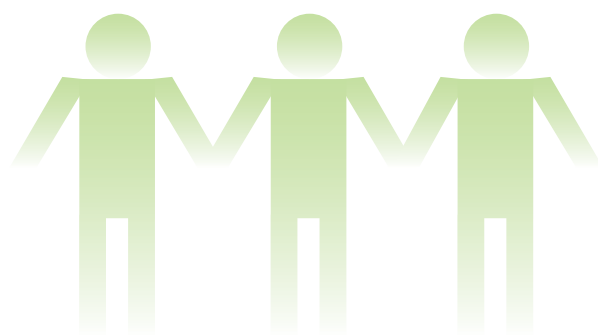
Žiacka školská rada zasadá v určený deň v prvý týždeň v mesiaci, ak nie je stanovené inak.

Článok IX.

Tento štatút bol prerokovaný a schválený na zasadnutí žiackej školskej rady dňa ... a od toho dňa nadobúda účinnosť

Dátum

podpis predsedu ŽŠR

Autori: **Mgr. Mária Bošňáková**
ÚIPŠ
Prof. Ladislav Macháček
Iuventa

Vydala: **Iuventa, 2005**

Náklad: **2000 ks**

Grafická úprava a tlač: **Vydavateľstvo Don Bosco, Bratislava**

Vydané s finančnou podporou Ministerstva školstva SR. Nepredajné.

iuventa

Hľadajte potrebné informácie pre svoju činnosť
v žiackych školských radách na týchto www-stránkach:

www.mladez.sk

Rada mládeže Slovenska

www.eurodesk.sk

Portál európskej komisie pre mládež

www.icm.sk

Informačné centrá mladých v SR

www.iuventa.sk

Zariadenie MŠ SR pre prácu s mládežou

www.uips.sk

Ústav informácií a prognóz v školstve

www.nadacianms.sk

Nadácia mládeže Slovenska

www.saia.sk

Slovenská akademická informačná agentúra

www.srvs.sk

Študentská rada vysokých škôl SR

iuventa@iuventa.sk